

ДО ПИТАННЯ ЗАПОЗИЧЕННЯ ЗАРУБІЖНОГО ДОСВІДУ САМОРЕГУЛЮВАННЯ В БУДІВЕЛЬНІЙ СФЕРІ

В Україні регулювання будівельної галузі міцно ґрунтується на підході державної централізації, що охоплює сферу визначення напрямів розвитку вказаного сектору, сукупність документів, їх зміст та механізми застосування, тоді як провідні країни світової спільноти вже давно тяжіють до проведення децентралізації в провідних галузях економіки задля забезпечення протидії концентрації контролюючо–управлінських повноважень лише на верхніх ланках влади. У більшості країн світу відповідні державні органи виконують допоміжну функцію, передаючи при цьому більшу частину компетенції на нижчі рівні до спеціально створених чи вже існуючих органів.

Найбільшого поширення в таких країнах як Великобританія, Німеччина, Австралія, Російська Федерація, США набула така форма децентралізації як професійне самоврядування, що набуло поширення у тих галузях господарського життя, де, по-перше, існувала нагальна потреба в зменшенні централізації – юридичній, страховій, медичній тощо; по-друге, у професійних спільнот цих сфер є прагнення до самоорганізації, що змушує державу йти на створення юридичних осіб, яким би можна було передавати частину владних повноважень, які до їх утворення належали переважно міністерствам. Юридичні особи, що були засновані таким чином, за своєю суттю являються самоврядними професійними організаціями. На території цих країн активно впроваджуються моделі професійної самоорганізації виконавців окремих видів робіт (послуг), пов'язаних із створенням об'єктів архітектури (архітекторів, інженерів-проектувальників, інженерів технічного нагляду, експертів, дизайнерів), які у більшості випадків мають назву «палата». [1]

Необхідно відмітити, що законодавством України передбачена можливість створення самоврядних та саморегулювальних професійних організацій. Зокрема, Законами України «Про оцінку майна, майнових прав та

професійну оціночну діяльність в Україні» від 12.07.2001 р.№ 2658-III, «Про цінні папери та фондовий ринок» від 23.02.2006 р.№ 3480-IV, «Про архітектурну діяльність» від 20.05.1999р. №687-XIV та деякими іншими врегульовано питання професійної самоорганізації в конкретно визначених сферах.

Зарубіжний досвід в регулюванні саморегулювних організацій на території України було закладено ще в законопроект «Про саморегулювну організацію», який було зареєстровано у Верховній Раді України. Отже, можна прийти до висновку, що базова основа для їх існування вже закладена в українському законодавстві, вироблено підхід до їх розуміння як громадських організацій, діяльність яких, перш за все, спрямовано на задоволення професійних інтересів їх членів, а не на виконання делегованих державою функцій.

Однак, провідні країни світу знаходяться далеко попереду нашої країни в сфері децентралізації державної влади в галузі будівництва та функціонування саморегулювних організацій. Так, у США держава традиційно делегує функції з проектування та недержавним організаціям. Така практика склалася ще з 1905 р., коли Національною радою товариств зі страхування від пожежі були випущені Типові будівельні норми і правила, які стали першим будівельним нормативним документом у Сполучених Штатах.

На сьогоднішній день в Сполучених штатах Америки три основні недержавні саморегулювну організації, які займаються розробкою та розповсюдженням будівельних стандартів та норм. З метою узгодження та розвитку єдиної комплексної моделі національних стандартів, що стосуються будівництва в США у 1994 р. була заснована Міжнародна рада з норм і правил як некомерційна організація, яка є офіційною міжнародною організацією по стандартизації. [2]

Ще одним яскравим зарубіжним прикладом існування професійних самоврядних організацій є система самоорганізації, створена у Великобританії, де саме цим структурам відведена досить значна роль в регулюванні будівельної сфери.

Однією з найголовніших організацій у цій країні є Національна Рада Домобудування Великобританії, до функцій якої віднесено встановлення норм і правил будівництва нових об'єктів нерухомості й приймає скарги від їхніх покупців. Досить значною функцією є праця Ради по усуненню недоліків та дефектів у житлових будинках, можна сказати, що споживачі отримують страховку.

Також до системи саморегулювальних організацій Великобританії входить сукупність інших недержавних саморегулювальних утворень, до яких в процесі взаємодії з органами державної влади було делеговано такі повноваження: аналіз та координація діяльності підконтрольних організацій, удосконалення діяльності підвідомчих компаній, організація навчання персоналу та проведення процесу атестації й підвищення кваліфікації кадрів будівельної галузі, представлення інтересів компаній – членів в уряді, встановлення власних додаткових критеріїв та показників для компаній та організацій, що мають намір членом асоціації, присвоєння «Марки якості». [3]

Наявність самоврядних професійних організацій на території цих країн є дуже важливим фактором регулювання будівельної галузі, а також основою створення розгалуженої системи нагляду за діяльністю будівельних підприємств, дотриманням ними норм та стандартів, що є базою безпечного будівництва. Оскільки, по-перше, перед вступом до самоврядної організації всі підприємства, організації, фірми проходять жорстку перевірку своєї діяльності, по-друге, вони зобов'язані надати доступ до своєї фінансової звітності, по-третє, вони мають дотримуватися вже існуючих державних норм та норм, що додатково встановлюються даними самоврядними організаціями, по-четверте, їх діяльність підлягає постійним перевіркам. [2]

На нашу думку, запозичення Україною позитивного досвіду регулювання будівельної галузі є одним із найлогічніших кроків, які вона повинна зробити аби наблизитися до світових стандартів. Ці зрушення дозволять підвести будівельну галузь нашої країни до основного принципу – будівельні саморегулювальні організації самостійно встановлюють критерії вступу до них, перевіряють діяльність підприємств, що входять до їх складу та відповідають

коштами свого гарантійного фонду за неякісну роботу своїх членів, що по суті є страхуванням відповідальності.

Література:

1. Слюсаревский Н. Самодетельное регулирование или профессиональное самоуправление // http://gazeta.zn.ua/LAW/samodeyatelnoe_regulirovanie_ili_professionalnoe_samoupravlenie.html

2. Саморегулирование строительной деятельности в Великобритании и США: баланс ответственности между государством и общественными организациями // Доповідь директора Правового департаменту Асоціації будівельників Росії Олександра Самойлова

3. **Електронний ресурс.** Режим доступу: <http://orton-kem.ru/arhiv-novostey/index.php/2013-03-02-19-03-03/1108-stroitelnoe-biznes-soobshhestvo-germanii-lobbiruet>

4. Електронний ресурс. Режим доступу: http://www.auto-zhurnalyi.ru/opinions/o17.09.07_60.html

5. Електронний ресурс. Режим доступу: <http://www.top-personal.ru/estatelawissue.html?105>

Гармаш Інна Миколаївна – молодший науковий співробітник НДІ правового забезпечення інноваційного розвитку НАПрН України